

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Sterven en oordeel

En gelijk het den mensen gezet is, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel

Hebr. 9:27

Wie niets wil weten van de Bijbel zal toch de waarheid van bovenstaand Schriftwoord ondervinden. Er is niemand die daaraan ontkomt. De oorzaak van het sterven ligt in het paradijs. Daar heeft de mens God de rug toegekeerd om nooit meer tot Hem terug te keren. Daar heeft de mens tegen het leven en voor de dood gekozen. Wat is het nodig daarin door Gods Geest onderwezen te worden. Dan is niet een bepaalde ziekte of een ongeval of ouderdom de oorzaak van de dood, maar dan is de zonde de oorzaak van ieder sterven.

Jong en oud sterven. Rijk en arm worden opgeroepen om voor God te verschijnen. Bekeerd en onbekeerd worden weggenomen uit dit leven. Zij die zich thuis blijven voelen in de wereld, maar ook vreemdelingen en bijwoners, hebben hier geen blijvende stad. Klein en groot in de genade gaan de weg van alle vlees.

Mogen we er al mee rekenen? Mag er al sprake zijn van een wijs hart, zodat geleefd mag worden bij de kortstondigheid van dit aardse bestaan? Wanneer wij een begrafenis bijwonen lopen we dan als doden achter de overledene aan? Het is een wonder als een levende, als iemand die de Heere mag vrezen, aan het geopende graf te staan.

Sterven hoort niet bij het leven. De bezoldiging der zonde is de dood. Het wordt telkens weer vervuld: 'Ten dage als gij daarvan eet zult gij de dood sterven'. Sterven is de straf op de zonde. Wel is het zo dat het sterven voor Gods kind anders is dan voor een vijand van God.

Voor Gods kind is het sterven een afsterven van de zonde en een ingaan in eeuwige heerlijkheid.

We leven maar eenmaal op deze aarde en sterven maar eenmaal. Het kan niet overgedaan worden. De vraag dient

dan ook goed onder ogen gezien te worden: Waar is de reis heen? Reizen we nog voort over de brede weg of mag er door genade een gaan zijn op de smalle weg?

Het is met de dood niet afgelopen. Velen zeggen dat in onze tijd. Maar de werkelijkheid is anders. 'En daarna het oordeel.' Gods Woord is de waarheid. Na de toegemeten genadetijd komt het stervensuur. Sterven is God ontmoeten. De Hartenkenner en de Nierenproever zal oordelen. We vallen dan niet in de handen van mensen. Mensen zijn geen hartenkenners. Je kunt mensen misleiden. Je kunt ambtsdragers bedriegen, maar de Heere weet alle dingen. Hij kent het kleinste en meest beschroomde kind Gods, dat vaak zegt bij zichzelf: Ik vrees dat ik nog alles mis en dat mijn werk geen waarheid is. Maar de Heere weet ook als het van binnen mag leven: Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik u liefheb. Er is zo weinig nodig om te sterven. Wij zijn allemaal zo broos en vergankelijk. Elke ziekte en aandoeining onderstreept de waarheid van ons tekstwoord. Elke vermindering van krachten predikt ons dat het uur van sterven komt. De Heere doe ons haasten om ons levens wil. Het worde op het hart van jong en oud gebonden: "Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden". De Heere leert Zijn kinderen dat zij het oordeel verdiend hebben. De volmaakt Rechvaardige toont zonde en schuld. De belijdenis wordt geboren: Gods gramschap dubbel waardig te zijn. Het gaat leven in het hart: Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig. Een hemelhoge schuld en niets om die schuld af te betalen. De ziel roept het uit: Verloren, verloren. De Heere geeft op Zijn tijd ook onderwijs in het werk en de persoon van Christus. Hij heeft plaatsvervangend het oordeel voor Zijn Kerk gedragen. Hij heeft de straf gedragen. Hij heeft volkomen betaald. Hij heeft vrij spraak van schuld en straf verworven. Een

groot wonder voor een schuldig en helwaardig zondaar, te mogen horen in het hart, dat de Zone Gods op deze aarde is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Een groot wonder, te mogen horen dat er voor schuldigen vergeving is verworven. Dat er voor onreinen reiniging is in het Bloed van Christus. Onuitsprekelijk rijk dat na ootmoedig en aanhoudend smeekgebed te mogen geloven. Genade, alleen met het oog des geloofs de Zaligmaker te mogen zien in Wie alles te vinden is wat een arme, schuldige zondaar nodig heeft. De Zaligmaker is arm geworden om voor armen rijkdom te verwerven. De Zone Gods is nu verhoogd aan de Rechterhand des Vaders om die rijkdom naar Gods welbehagen uit te delen. Hij bewaart en beschermt Zijn Kerk. Hij bidt voor Zijn Kerk. Gods kind gaat ook sterven. Ja het mag sterven.

We denken aan het sterven van Jakob. Hij mocht uitroepen: "Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE." Door God daartoe bereid worden klein en groot in de genade opgenomen in heerlijkheid. Dan nooit meer zondigen, maar eeuwig en volmaakt God bedoelen.

A. van Heteren.

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen over Hebr. 9:27 van mijn hand. Ds. P. den Butter schrijft een derde artikel over de apostel Johannes. Ds. P. Roos schrijft over de kerkelijke weg die bewandeld dient te worden bij bezwaren tegen zaken in het kerkelijke leven. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft over het feit dat dr. H.F. Kohlbrugge 150 jaar geleden preekte in Vianen. Ds. M.C. Tanis schrijft over 1 Tim. 4:13 "In de dienst van de Heere." Ds. K. Hoefnagel schrijft opnieuw over Arthur Pink. In de vragenrubriek gaat hij in op wat er gedaan moet worden met oude Bijbels. Tenslotte zijn er boekbesprekingen geplaatst.

Verschijning volgend nr.

In verband met de vakantietijd zal het volgende nummer van ons blad D.V. *donderdag 7 september* verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 31 augustus. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Ontmoetingsdag

We willen u de datum van deze dag alvast doorgeven: D.V. *zaterdag 16 september* op Urk in de Eben-Haëzerkerk.

Aanvang 's morgens 10.30 uur

Spreekers: ds. A. van Heteren en ds. A. v.d. Weerd

Pauze

Aanvang 's middags 14.00 uur

Spreekers: ds. M.A. Kempeneers en ds. M. v.d. Sluys

Israël

We leven mee met Israël. In het verleden heeft het land al veel verdedigingsoorlogen moeten voeren. Zijn we dat vergeten? Wordt daar voldoende aandacht aan besteed in de media? Het land werd nu genoodzaakt zich te verdedigen tegen de aanvallen van Hezbollah op burgerdoelen. Vanuit het zuiden van Libanon werd noord-Israël voortdurend met raketten bestookt. Daar ligt de oorzaak van de strijd. Niet Israël is begonnen,

maar Hezbollah. Zou Nederland gelaten toezien als noord- Nederland met raketten bestookt zou worden waarbij burgerslachtoffers vallen? Hezbollah heeft als doel Israël te vernietigen. Deze organisatie gebruikt burgers als menselijk schild. Het is dan ook te begrijpen dat er bij de acties van Israël helaas burgerslachtoffers vallen. Dit dreigt in de media onderbelicht te blijven. Oorlog wordt tegenwoordig ook via de media gevoerd. De berichtgeving is selectief. Het lijkt er soms op dat Beiroet te vergelijken is met steden als Dresden en Hamburg die tijdens de tweede Wereldoorlog gebombardeerd werden. Maar is dat ook zo? Er is ook gemanipuleerd met foto's. Er is gelogen over aantallen omgekomenen. Hezbollah heeft zes jaar de tijd gehad

zich in te graven in Zuid-Libanon. Dan valt het niet mee om dat zomaar ongedaan te maken. Opmerkelijk is ook dat we niet zoveel lezen over de vele Joden die moesten vluchten vanuit het noorden van Israël en het leed dat daar wordt geleden. Premier Olmert heeft ook terecht gewezen op het bombarderen van Kosovo waar vele duizenden bij zijn omgekomen. Allemaal zaken om eens rustig te overwegen en eerlijk naast elkaar te leggen. We hopen en bidden dat het afgekondigde bestand zal leiden tot een zodanige regeling dat noord- Israël niet meer door raketten beschoten zal worden vanuit zuid- Libanon, en dat het bloedvergieten en het geweld beëindigd wordt.

AvH

ARTHUR PINK (3)

En zo gebeurde het dat Arthur en Vera Pink hun zwerftocht in deze wereld vervolgden en naar Australië emigreerden! Onderweg in het grote Amerika preekte hij overal waar mogelijk en verdiende zo het geld voor de overtocht. Pink geloofde dat de Heere de weg leidde naar dit land. Het is een tijd van licht en schaduw geweest.

De man die hem had uitgenodigd had ervoor gezorgd dat Pink op verschillende plaatsen in Sydney kon voorgaan. Het is onjuist om van een opwekking te spreken, maar Pinks' predikariteit is voor velen tot grote zegen geweest. Pink zelf leefde ook op. De ontvouwing van Gods Woord is immers voor Gods knecht een zielsvermaak.

De Pink's sloten zich aan bij een Baptist Church, waar gepreekt werd in de geest van Spurgeon. Pink voelde dat het nodig was dogmatisch onderricht te geven. Het benadrukken van Gods soevereine genade werd door velen verstaan en verwelkomd, ondanks de sympathie in de engels sprekende wereld voor de oppervlakkige inzichten van Moody.

Pinks nadruk op Gods soevereiniteit en het uitdragen van de leer der uitverkiezing heeft echter op den duur tot moeilijkheden geleid en we zijn geneigd te zeggen dat dit onvermijdelijk was. Pink was niet eenzijdig, maar wel geneigd op onbijbels gedachtegoed voortdurend de vinger te leggen. Zag hij een eenzijdigheid in de leer, bijvoorbeeld het benadrukken van het feit dat een mens moest kiezen voor de Heere, dan legde hij alle accent op Gods soevereiniteit. We zouden aan een in het engels genoemde *overreaction* kunnen spreken. Omzichtigheid

was niet bepaald het sterkste punt bij Pink. Aan de wijsheid om zielen te vangen, zonder echter water bij de wijn te doen, ontbrak het Pink in zulke situaties jammer genoeg. Immers als ik mijn standpunt benadruk, gaat mijn tegenstander het zijne benadrukken en kan er een verwijdering komen, waar geen genezen meer aan is.

Let wel: Pink's houding kwam voort uit een oprechte liefde tot de waarheid. Maar de volgende woorden van Pink konden niets anders dan kwaad bloed zetten: "Zo ver wij kunnen beoordelen is er in heel Sydney geen enkele andere prediker die Gods soevereiniteit, eeuwige verkiezing, bijzondere en toegepaste verlossing en onvoorwaardelijk heil verkondigt". Na een preken-serie over soevereiniteit en verkiezing kwam het in 1925 tot een breuk met de baptisten. Beschuldigd van het feit dat Pink in zijn preken de verantwoordelijkheid van de mens ontkende, hield hij nog een duidelijke toespraak over dit onderwerp, waarin hij benadrukte dat we moesten onderscheiden tussen 's mensen verantwoordelijkheid en 's mensen onmacht tot enig goed. Het teveel of alleen benadrukken van onze verantwoordelijkheid is een verzwijgen van wat we in de val verloren en ziet niet de noodzaak van het werk van Gods Geest.

Hierin moeten we Pink gelijk geven. Pink benadrukte ons onvermogen tot enig goed dan ook als schuld voor God. Toen de Broederraad de kansels voor Pink sloot, was dit een bittere pil voor hem. Vooral omdat hij te goeder trouw en vooral uit liefde tot Gods waarheid het Woord des Heeren bracht en niets liever wilde dan bijbels

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

en dus evenwichtig te zijn. Pink heeft niets gedaan dan Gods Woord naspreken. In het uitdragen van de gereformeerde leer was hij niet altijd even wijs echter. Wie zielen vangt is wijs.

De strict baptists in Sydney hadden drie gemeenten, waarvan er één vakant was. Sloten de gewone baptisten hun kansels voor Pink, bij de strenge baptisten was hij welkom! Zo opende zich voor Pink een nieuw arbeidsveld. En een druk ook! Hij preekte heel veel. Daarnaast moest het nodige schrijfwerk voor zijn maandblad verder gaan. De zomers waren heet en energie-verlammend.

Pink voelde zich onder de strict baptists thuis, tot er, opnieuw door eigen opstelling, in mei 1927 moeilijkheden ontstonden, die in september van dat jaar tot een breuk leidden.

De Pinks's hebben dit niet gezocht. Ze voelden zich zo op hun plaats dat ze er hoopten te werken tot hun dood. Arthur, zowel als Vera, die hem in alles trouw terzijde stond.

De moeilijkheden kwamen juist, omdat Pink evenwichtig preekte. Ze kwamen van precies de andere kant, dan vanwaar ze eerst kwamen. Hij kwam, wat wij zouden noemen, valse lijdelijkheid tegen, een godsdienst van de buitenkant, en een daarmee gepaard gaande verwaarlozing van de bijbelse opdracht: Zoekt en gij zult vinden.

Pink's bezwaar was dat op vele plaatsen slechts eenzijdig werd gepreekt. Op de ene plaats wordt de mens aan het werk gezet en op de andere plaats klinkt nooit de oproep tot bekering. Pink zou Pink niet zijn, als hij de lijdelijkheid niet zou veroordelen in zijn preken, maar ook toen ontkwam hij weer niet aan overreaction. Zo kon hij, die een fel tegenstander was van de Moody-kies-nu-voor God praktijken, eens een preek onder de strict baptists besluiten met de volgende woorden: "Waarom gelooft gij niet in Hem? Waarom vertrouwt gij zelf niet in Christus' kostelijk bloed en waarom vanavond niet? Waarom nu niet, mijn vriend? God is bereid, bereid om u nu te redden als gij gelooft in Hem. Het bloed is gestort, het offer gebracht, de verzoening verworven, de feestdis staat gereed. De roep komt heden tot u: Kom, want alle dingen zijn gereed" Toen er hevig verzet rees, bleef er voor Pink niets anders over dan afscheid te nemen. De beschuldiging dat Pink een volmaakte kerk op aarde wilde, wees hij van de hand. Volmaakte kerken zijn er niet, zo zei hij. Maar elke kerk is wel geroepen om de volle raad Gods te prediken en, Filipp. 2:16, het woord des levens voor te houden.

Bijna de helft van de gemeente ging

met Pink mee. Zo werd er een zelfstandige gemeente in Australie gevormd, met Pink als voorganger. Er was vanuit de gevestigde kerken veel verzet. Pink werd belasterd. Verteld werd dat hij zijn vrouw sloeg en gezien was toen hij een café verliet.

Pink is echter niet langer dan 8 maanden voorganger van deze afgescheiden gemeente geweest. Toch ging het niet. Hoewel hij om zijn prediking geliefd was, kwam er toch onenigheid. Dat kwam ook wel omdat Pink niet zijn mond kon houden, als iets hem niet aanstond. Toen er een versje gezongen was en de pianiste daarna als een mannequin over het podium naar haar plaats schreed, viel hij uit dat dit nooit meer mocht gebeuren! Ook bevreemde zijn leer over de toekomst. Hij geloofde toen in de opname der gelovigen en liet optekenen wat er met het kerkgebouw zou gebeuren na de opname. Bovendien vertelde hij de gemeente, die dit ontzet aanhoorde, dat ze open stond voor het gevaar van sektarisme.

En dus verliet Pink Australie en ging hij op 20 juli 1928 aan boord, om naar Engeland, zijn vaderland, terug te varen! Boven de nu volgende periode

van zijn leven, de jaren 1928 tot 1936, kunnen we zetten: de ongewilde prediker. Na de betrekkelijke stabiele jaren In Australie kwam een tijd van verhuizen en nog eens verhuizen. Pink, die een wereldzwerver was, heeft ook binnen zijn vaderland gezworven van het ene naar het andere adres. Ze arriveerden op 30 Augustus 1928 in Londen, na een zeereis van 6 weken met zo'n 500 medepassagiers, waaronder, aldus Pink, geen enkele christen. Pink en zijn vrouw logeerden enige tijd bij Pink's broer Frank en bezochten daarna Pink's ouders, beide nog in leven. Hij werd gevraagd een keer te preken, dan hier, dan daar, maar kon nergens blijven, omdat zijn prediking niet werd begeerd. Ze huurden een kleine cottage aan de Noordzeekust, waar Pink zich wijdde aan zijn maandblad, *Studies in the Scriptures* en met een kleine kring aan bijbelstudie deed. Geen preekstoel kunnende vinden om Gods Woord uit te dragen, besloten Arthur en Vera Pink opnieuw hun vaderland te verlaten en op 2 mei 1929 gingen ze weer aan boord van een schip, dat hen naar Amerika bracht, het vaderland van Vera.

K. Hoefnagel

IN DE DIENST VAN DE HEERE (2)

1 Tim. 4:13

Nadat Paulus moedgevend en aansporend tot Timotheüs gesproken heeft, geeft Paulus aan Timotheüs instructies voor de ambtelijke dienst. "Houd aan in het lezen, in het vermanen, in het leren, totdat ik kom." 1 Tim. 4:13. Paulus noemt drie wezenselementen van de dienst: lezen, vermanen en leren. Met het lezen wordt bedoeld het voorlezen. In de samenkomsten van de gemeente werden de Heilige Schriften van het Oude Testament gelezen en ook de zendbrieven van de apostelen. Na het lezen, het voorlezen van een gedeelte, volgde de verklaring, de verkondiging van het Schriftgedeelte. Hierin werd gezien een aansluiting aan de orde in de Israëlitische synagoge. We weten van de handelingen van Jezus in de synagoge te Nazareth (Lukas 4). Het vermanen en het leren mochten niet ontbreken. De prediking die volgde op het gelezene moest een onderwijzend, praktisch karakter dragen. Weer moet gedacht worden aan de prediking van Jezus te Nazareth. Waar Paulus op wijst heeft ook betekenis voor vandaag. In de dienst des Heeren, in de samenkomsten van de gemeente, moet het voluit Bijbels toegegaan. Het Woord van de Heere en zo

ook in de verkondiging, behoort centraal te staan. Verklarend en toepasselijk. Dit mag nimmer verminderd of aangepast worden. Het moet steeds gaan om Gods onfeilbaar Woord. De liturgie moet altijd een ancilladienst (ancilla= dienstmaagd, dienstbode, slavin, vH), een hulpfactor vormen, voortdurend gericht op de prediking. De liturgie mag de prediking nooit overheersen. Er wordt veel gevraagd van een predikant. Hij moet met het Woord van de Heere komen. Wat in het bevestigingsformulier staat en waarop hij 'Amen' heeft gezegd, moet steeds voor hem leven, op de studeerkamer en op de kansel. Dit vraagt veel onderzoek en gebed. Nimmer raakt een predikant uitgeleerd. Hij mag ook niet opgaan in zijn wetenschap of in zijn eigen theologische inzet, dan komt hij op betreden paadjes of gebruikt steeds geijkte termen. Dan is er wel iedere keer een andere tekst, maar komt in de prediking uiteindelijk dezelfde inhoud naar voren. De gemeente krijgt dan geen onderwijs. Zij krijgt geen inzicht in het Woord en geen lessen voor hart en leven. De Heere Jezus zegt met nadruk: een iegelijk Schriftgeleerde in het Koninkrijk

der hemelen onderwezen, is gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt, Matth. 13:52. De bekende predikant J.C. Ryle, soms meer geprezen dan verstaan, schrijft: persoonlijke toepassing is wel eens "de ziel" van de prediking genoemd. Een leerrede zonder toepassing is gelijk aan een brief die zonder adres op de post wordt gedaan. Het kan zijn dat die brief behoorlijk gesteld en van de juiste datum voorzien en door de schrijver zelf ondertekend is, maar dat alles is te vergeefs omdat hij nooit zijn bestemming bereiken zal. De vraag van onze Heere is also een treffend voorbeeld van hartonderzoekende toepassing: hebt gij dit alles verstaan? Het alleen maar horen van een preek kan niemand voordeel aanbrengen, indien hij de zin daarvan niet verstaat. Even zo goed zou men dan kunnen luisteren naar het trompetgeschal of het trompetgebrum. Even goed zou men dan in een roomse kerk een latijnse dienst kunnen bijwonen. Zijn verstand moet door de leerrede in beweging gebracht en zijn hart geroerd worden. De denkbeelden in de leerrede uitgedrukt moet hij in zijn geest opnemen. De zaden van nieuwe gedachten moeten door hem worden meegenomen. Is dat het geval niet, dan hoort hij te vergeefs. De prediking moet dus duidelijk, onderscheidenlijk, onderwijzend en gericht zijn. Nimmer belerend of hoogdravend, maar hartelijk en meelevend. Een predikant staat om het Woord, en de verkondiging van het Woord voor de gemeente op de kansel. Maar hij staat zelf niet boven de gemeente, maar in het midden van de gemeente. Althans zo behoort het te zijn. Het 'gij' gemeente, of jullie jongelui mag niet prevaleren of de classificatie van Gods volk. Men is dienaar van heel de gemeente. De predikant moet zichzelf ook bij de prediking betrokken weten. Ook hij is zondaar en moet uit genade zalig worden. Geestelijk onderwijs, geestelijke leiding en voortdurende bewaring zijn noodzakelijk. Bewaring voor en bewaring tegen. Wee de prediker die zijn eigen hart en leven vergeet of voorbij ziet. Welk een hoogst verantwoordelijke plaats en taak heeft een predikant. Gevaren ontbreken hem niet. Soms komen ze sluipend op hem aan. Vandaar dat het aanhoudende gebed tot de Heere nodig is. Voor alles! De voortdurende werking van de Heilige Geest is onmisbaar. Maar ook de aansporingen die we in het Woord van de Heere lezen mag hij niet voorbij zien. Zoals Paulus schrijft aan Timotheüs: houd aan in het (voor)lezen van de Schrift. Met vermanen. Met

bestrafen, maar ook vertroosten. Met herderlijk leiden. Met leren uit en met de Schriften en het belijden der kerk. Met nadruk zegt Paulus: houd daarin aan, gaat er mee door. Paulus zegt dit niet omdat hij bepaalde gedachten heeft naar de toekomst toe van Timotheüs. Hij is zich bewust van de getrouwheid van Timotheüs, maar bepaalde situaties kunnen nadelig gaan werken. Vandaar de stimulans. Voor altoos. Blijf u er op toelagen. De reformator Calvijn wijst in zijn onderwijs op twee kanten. Die doelen op nalatigheid of opvolgen. Hij zegt: "wee de onachtzaamheid van die dienaren, die de getuigenissen van de Heilige Geest niet dag en nacht overleggen om daaruit geleerd te worden om

hun ambt te bedienen. Aan de andere kant: de Schrift is de Fontein van alle wijsheid, waaruit de herders halen wat zij bij de kudde moeten voortbrengen. Calvijn heeft zich er voor ingezet, dat het lezen van de Schrift, de prediking van het Woord, de hoofdzaken waren van de dienst. De praktijk laat zien dat daar waar men zich in de dienst hield aan lezen, vermanen en leren de gemeente het best werd gebouwd. Zo zij het ook vandaag! De Geest des Heeren bewerkte het. Tot zegen van voorganger en gemeente. Het heil des Heeren blijke in de samenkomsten van de gemeente. Wordt daarvoor steeds gebeden en gewerkt?

M.C. Tanis

JOHANNES - 3

Boanerges had de Heere Jezus hen genoemd: zonen des donders. Wilde Hij daarmee ook aangeven dat ze zonen van de bliksem zouden mogen zijn? Dat hebben Jacobus en Johannes wel gedacht. Toen namelijk, toen ze de teleurstelling te verwerken kregen dat de Samaritanen hun Meester niet wilden ontvangen. We vinden de geschiedenis in Luk. 9:51-56.

Misplaatste ijver

Jezus is met Zijn discipelen onderweg naar Jeruzalem. Hij reist dit keer door Samaria en niet door het Overjordanse. Ze hebben een lange dag achter de rug en nu is er behoefte aan een logeerafstand. Is dat er in het dorp van de Samaritanen waar ze nu zijn aangekomen? Jezus zendt een paar van Zijn discipelen uit om te gaan informeren. Die hebben echter weinig succes. Als de Samaritanen ontdekken dat het gezelschap uit Joden bestaat die onderweg zijn naar Jeruzalem gaan de deuren dicht. Dan is er geen plaats. Verboden voor Joden!

Onverrichterzake keren de discipelen terug en vertellen wat hun wedervaren is geweest. Zodra ze horen van deze botte weigering, die uiting geeft aan de vijandschap van de Samaritanen, reageren Jacobus en Johannes daar verontwaardigd op. Ze vinden dat hun Meester deze krenkende belediging niet moet accepteren. Ze gaan zelfs zover dat ze aan Jezus toestemming vragen om die harteloze Samaritanen zwaar te straffen. Ze willen voor een ogenblik wel over de bliksem beschikken om daarmee die mensen te verdelgen. Zoiets was immers al meer gebeurd? Ze herinneren

zich de geschiedenis van Elia, die eens tot twee keer toe ook vuur van de hemel heeft doen komen en zo gericht gehouden heeft over de soldaten van de goddeloze koning van Israël. Laat zoiets weer gebeuren. Het is waarlijk ernstig genoeg wat de Heiland hier wordt aangedaan...

Een vreemd voorstel van mensen die nu al geruime tijd bij de Heiland hebben verkeer, vindt u niet? Had Jezus Zich ooit zo gedragen? Als Hij uitgescholden werd, dreigde Hij niet. Als Hem lijden werd aangedaan verdroeg Hij het. Nooit had Hij hemelvuur gebruikt om Zich daarmee op Zijn tegenstanders te wreken. Terwijl Hij toch over vuur uit de hemel kon beschikken. Dat zijn de zonen des donders zich goed bewust. Vandaar hun vraag. Maar hebben ze dan nog niet geleerd dat Jezus niet gekomen is om de zielen der mensen te verderven, maar om die juist te behouden? Duurt het dan zo lang voordat zelfs de besten onder Jezus' discipelen de les geleerd hebben dat de Heere liefde en barmhartigheid wil?

Inderdaad, de Meester is kennelijk nog niet klaar met de opleiding van Zijn jongeren. Zij kennen het nieuwe leven. Dat is buiten kijf. Zij hebben ook oprecht alles verlaten om de Heere te volgen. Maar wat zit er nog veel van hun oude natuur in hen. Onverdraagzaamheid, vooroordeel, blinde ijver en nog meer ondeugden. Ze willen zelfs Elia imiteren.

Waarom zijn ze trouwens zo boos? Natuurlijk, het is irriterend als je na een vermoeiende reis nergens onder-

dak blijkt te kunnen krijgen en als je dan maar moet zien dat je ergens anders een plek vindt om te overnachten. Vergeet ook niet dat er al jaar en dag een gespannen verhouding was tussen Joden en Samaritanen. Maar er is meer aan de hand geweest. Jacobus en Johannes voelen zich gekrenkt doordat hun Meester niet ontvangen wordt en nu nemen ze het voor Hem op. Alleen, dat doen ze dan wel op een heel verkeerde manier.

We behoeven er niet aan te twifelen, dat ze hun Meester oprecht liefhebben. En dat is een mooie trek, nietwaar? Het is ook door die liefde dat ze nu grote ijver betonen voor de eer van hun Meester. Maar ijver kan blind zijn; er is zoiets als ijver zonder verstand. En liefde gaat niet altijd de juiste weg en gebruikt niet altijd de juiste methode. Daarom wijst Jezus radicaal hun verzoek af. Hij ziet de vlam van hun ijver, maar Hij ziet daar veel onzuiverheid in. Die vlam is gemengd met de vuile rook van vleselijke hartstochten en liefdeloosheid tegenover medemensen. Jezus ziet ook hoogmoed en zelfverheffing. Jacobus en Johannes achten zich beter dan die Samaritanen.

En zolang zij zo blijven zijn ze niet geschikt voor het werk dat de Heere hen straks gaat opdragen. Zo zullen ze alleen maar brokken maken. Die geest van zelfgenoegzaamheid en geestelijke hoogmoed moet dan ook gebroken worden. Ze moeten maar weer eens beseffen waar ze zelf vandaan komen en wat ze zouden geweest zijn zonder genade.

Donder en bliksem

Mag Johannes dan geen zoon des donders zijn? Moet hij die naam kwijt raken? Nee, maar hij moet niet tegelijk ook een zoon van de bliksem willen zijn. Wel de donder, maar niet de bliksem. De donder is de waarschuwing; de aankondiging van het oordeel als de bekering uitblijft. Maar de bliksem gaat verder.

Dat is de voltrekking van het oordeel. En dat komt alleen God toe. Laten Jacobus en Johannes dat dan ook maar aan de Heere Zelf overlaten, voordat ze de verkeerde treffen met hun bliksemvuur.

Dat ze de Meester liefhebben is goed. Dat ze ijveren voor Zijn eer is eveneens goed. Maar laten ze dat dan wel doen in de juiste gezindheid. En laten aanleg en karakter ook maar komen onder de heiligende en reinigende werkingen van de Heilige Geest. Zo zullen ze moeten leren onderscheiden

tussen goed en kwaad. Zeker, Johannes mag blijven haten. Maar dan alleen alles wat God haat. En hij moet liefhebben alles wat God liefheeft. Hij moet onderscheid leren maken tussen geveinsdheid en afvalligheid en de onoprechtheid van de Laodicezen enerzijds en zwakheid en onbeleefdheid en vooroordeel aan de andere kant. De zoon des donders moet in navolging van zijn Meester ook leren de apostel der liefde te zijn. En blijkens zijn brieven heeft hij dat geleerd. Let bijvoorbeeld op die passage in zijn derde brief, waarin hij schrijft enerzijds over Gajus en anderzijds over Demetrius. Ja, Johannes heeft geleerd de zielen der mensen lief te hebben.

De geest waaruit Jacobus en Johannes hier spraken vinden we steeds weer terug in de kerk. Ze is ook vandaag niet afwezig. De geest van ijver om alles uit te roeien wat ons onkruid lijkt te zijn. Mensen, die het niet in alles met ons eens zijn moeten maar verdwijnen. We hebben soms wel erg snel ons oordeel over anderen klaar. En als ze niet in alle opzichten van onze kleur zijn, laat ze dan maar gaan. Desnoods naar een lichtere kerk. We zouden daar zelf niet graag heen gaan want daar krijgen we de zuivere waarheid niet te horen. Maar als anderen er wel heen willen, laat ze dan gaan. We zullen ons best niet doen hen ervan te weerhouden. Beseffen we dan niet dat we hen op die manier overgeven aan een prediking die we zelf niet durven vertrouwen? Is dat uit de geest van het Evangelie? Is dit naar het voorbeeld van de Meester?

Of er dan ook niet de roeping is om te waken over de zuiverheid van de leer en het leven? We kunnen toch niet met alles meegaan? Er zijn toch grenzen die in acht genomen moeten worden! Dat is zeker waar. Ook die dingen worden belicht in de Schrift en tot waakzaamheid worden we meer dan eens opgeroepen. IJver voor de Heere is goed. Nodig zelfs. Maar laten we bedenken dat we ook wel eens overijverig kunnen zijn.

In het Oude Testament komen we daar ook een voorbeeld van tegen. In Jozua, die het op een bepaald ogenblik voor Mozes meent te moeten opnemen. De Heere had opdracht gegeven de oudsten van Israël te vergaderen bij de tabernakel. Daar zou de Heere Zijn Geest op die oudsten geven. Op twee na zijn ze allemaal gekomen en de Heere heeft Zijn belofte vervuld: de Geest kwam op hen en zij profeteerden. Maar dan blijkt dat er

twee zijn, die niet zijn gekomen en die toch profeteren, zo maar ergens in het kamp. Kennelijk heeft de Heere toch ook op hen Zijn Geest gegeven (Num. 11:26-29).

Maar dit is niet zoals het behoort. Hier moet Mozes wat van zeggen. Laat hij er een eind aan maken, zo stelt Jozua voor. Dit is immers buiten de orde. Dit komt de eer van Mozes te na. Goed bedoeld van Jozua? Zeker waar. Maar Mozes wijst zijn voorstel af. Ja, hij wijst Jozua zelf ook terecht. Ik heb uw ijver voor mij niet nodig, zegt hij. En zeer ruimhartig voegt hij er aan toe: Och, dat al het volk des Heeren profeten waren; dat de Heere Zijn Geest op hen gave.

Enghartigheid tegenover ruimhartigheid. En wat is nu uit de geest van Christus? We voelen wel dat hier een fijne scheidslijn loopt, die we gemakkelijk naar de ene of de andere kant overtreden. Voorzichtigheid is daarom vereist. Een door de Geest gescherpt inzicht.

Voor of tegen

Iets van diezelfde verkeerde instelling die we bij Jacobus en Johannes aantreffen, was al eerder gebleken. In Mark. 9:38-41 lezen van het incident met een exorcist, een duivel-uitbanner. Deze man wierp in de naam van Jezus boze geesten uit. Johannes vertelt echter aan de Heere Jezus, dat zij, toen ze die man aan het werk zagen, het hem verboden hebben. Waarom? Was dat dan geen goed werk wat hij deed? Waarom ze het hem verboden hebben vertelt Johannes er bij. Omdat die man niet samen met de discipelen Jezus volgt. Met andere woorden: die man is niet van hun partij. Want alleen als hij van hun partij zou zijn zou hij te vertrouwen zijn geweest.

Maar wat gaf de Heere Jezus toen ten antwoord? 'Verbiedt hem niet, want er is niemand die een kracht doen zal in Mijn Naam en haastelijk van Mij zal kunnen kwalijk spreken. Want wie tegen ons niet is, die is voor ons'. Laten we eerlijk zijn, met zo'n antwoord hebben we echt wel een beetje moeite. Daar weten we niet goed raad op. Maar het is net zo goed een woord van de Heiland als bijvoorbeeld: 'Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden'. Daarom is het zaak, dat we ook dit woord des Heeren serieus nemen en van God genade begeven om het op de juiste wijze in praktijk te brengen.

P. den Butter

Zo wordt in de visitatie-vragen de manier van doen aangeduid als men tegen bepaalde zaken in kerk en gemeente bezwaren wil inbrengen. De term wordt hier gebruikt in verband met het werk van deputaatschappen. Er moet voor geëcolleceerd worden. Maar wat, als er bij een kerkenraad bezwaren leven tegen de manier waarop deputaten zich kwijten van hun taak. Er zijn deputaatschappen die op dit terrein een reputatie hebben. Dit was en is het geval met het deputaatschap voor Israël; maar er zijn ook genoeg andere namen te noemen. Collecten moeten gehouden worden, maar er leven bezwaren. Dus niet collecteren? Nee, dan moet de kerkelijke weg bewandeld worden. U moet dan uw bezwaren kenbaar maken bij het betreffende deputaatschap. Dat is de Bijbelse weg. Correct. Dan schrijft u die brief en u krijgt een brief terug, met de uitleg van deputaten waarom zij hun werk op die manier doen. Van hun standpunt bezien kunnen zij ook niet anders. Zij menen in oprechtheid het zo te moeten doen. Wat moet u nu verder? U bent als kerkenraad niet overtuigd. U behoudt uw bezwaren. Tot nu toe heeft de kerkelijke weg nog niets opgeleverd. Tot grote teleurstelling. U denkt nu eenmaal anders dan de geachte deputaten.

Wat nu? De kerkelijke weg zegt verder dat u als kerkenraad een appèl kunt indienen of per instructie uw bezwaren aan de orde kunt stellen. Maar u bent juist in uw classis als gemeente een witte vlek. U kunt op uw vingers wel uittellen dat uw zaak weinig begrip zal ontmoeten. De classis denkt in de lijn van de deputaten. Men deelt uw bezwaren niet. Dus wijst ook de classis uw bezwaren af.

Daarna loopt de kerkelijke weg niet dood. Nee, deze weg is lang en de uitgestelde hoop krenkt het hart. Dan naar de Particuliere Synode. Op zich bezien een goede manier om het niet te snel op te geven. Misschien is de PS anders samengesteld, misschien heeft men daar wel begrip voor uw bezwaren. De Kerkorde wijst ons hier zorgvuldig en weloverwogen een mogelijke uitweg. Zo behoort een kerk om te gaan met bezwaren en bezwaarden. Maar stel dat ook de PS in gelijke zin denkt als de classis. Dan loopt u op nieuw vast. Inmiddels bent u met een misschien wel brandende kwestie een jaar verder en er is nog niets gebeurd. Men heeft u nog steeds niet kunnen overtuigen; de argumentatie bevatte weinig nieuwe dingen.

De befaamde en op zichzelf goede kerkelijke weg gaat nog verder. Inmiddels is het pad wel erg versmald. De Generale Synode staat tenslotte als de hoogste instantie nog open voor indiening van uw bezwaren. Maar deze wordt helaas pas over twee jaar gehouden. U zult moeten wachten tot dan. Die wachttijd is te betreuren. Sommige zaken kunnen natuurlijk niet zo lang wachten. Denkt u maar eens aan een onhoudbare toestand hier of daar. Er moet iets gebeuren. De lange wachttijd heeft misschien ook voordelen. Uw mening slijt misschien wel wat uit en na jaren lijkt het allemaal ook niet meer zo belangrijk. Als straks de GS vergadert, is de druk wel van de ketel en hoeft het allemaal niet meer zo nodig.

Zo zou het kunnen gaan. Het hierboven geschetste scenario is bij veel ambtsdragers bekend. Ongetwijfeld kan de kerkelijke weg tot zegen zijn. Dat zal heel vaak het geval geweest zijn. Maar naarmate de tegenstellingen binnen een kerkverband toenemen, wordt het wel een stuk moeilijker. Dat wordt niet in één bepaalde hoek van de kerk zo gevoeld, nee, in alle uithoeken doet men deze ervaring op. Daarom hebben velen in de kerk niet meer zo veel verwachting van deze weg. Het lijkt zo weinig uit te halen. Bent u een eenling in uw classis, dan weet u bijna met zekerheid de afloop. Maar misschien heeft die meerdere vergadering enig begrip voor u. In dat geval spreekt men dat uit, maar u had het dan juist weer iets anders aan de orde moeten stellen.

In concreto, geven wij ons collectegeld aan zaken, die onze instemming hebben of werken wij eigenlijk mee aan controversiële projecten, zoals dat bijvoorbeeld ook wel zou kunnen gebeuren inzake allerlei evangelisatie-activiteiten?

De weg die een kerkenraad gaan moet, is lang en ver. Een lange weg vermoeit. Ik merk op dat u als gemeentelid ook het recht hebt de kerkelijke weg te bewandelen. Dan brengt u uw bezwaren in bij uw kerkenraad, en dan kan het zo verdergaan en opklimmen, of... afdalen.

U begrijpt dat de kerkelijke weg in normale omstandigheden grote voordelen heeft. U bent niet zo maar overgeleverd aan de willekeur van uw kerkenraad of uw classis. Er is hoger beroep mogelijk. U mag er zelfs wel van uitgaan dat anderen een frisse kijk hebben op uw probleem. Misschien

kunnen zij u overtuigen van uw misverstand of vergissingen. Het kan toch inderdaad zijn dat u of ik het verkeerd ziet. Het kan ook zijn dat men u niet overtuigt omdat men aan de andere kant van de tafel nu eenmaal inhoudelijk anders denkt. U kon het weten voordat u eraan begon. Dit doet niets af van de integriteit waarmee men uw zaak behandelt. Men wil, daar gaan we van uit, eerlijk en oprecht zijn in zijn oordeelvorming. Maar men denkt anders. Het kan echter ook nog wel zijn dat u bij die broeder, van wie u het niet gedacht had, nog het meeste begrip vindt voor uw zaak. Meer dan bij die andere, die dichtbij u staat en die u desondanks toch geen steun verleent. Dit verschijnsel zou met namen en voorbeelden te staven zijn.

Helaas kan het dus zijn, dat uw zaak ten prooi valt aan kerkelijke verdeeldheid en bevooroordeeld denken. De classis licht de PS wel zo ongeveer in over de appellant en uw zaak wordt veroordeeld zonder dat u zelfs ook maar gehoord bent. Het is de omgekeerde wereld, maar het kan u best overkomen.

Uiteindelijk kan de kerkelijke weg doodlopen. Dat is heel erg triest. Nee, niet als het gaat over zaken, die niet zozeer van levensbelang zijn. Die zaken zijn er.

Maar het kan ook over diepgrijpende zaken gaan, die personen betreffen. Luther ging in zekere zin ook de kerkelijke weg van die dagen en we weten hoezeer hij overal vastliep en stuitte op onbegrip. Dan is er gelukkig naast de kerkelijke weg ook nog een geestelijke weg, een Goddelijke weg, die nooit vastloopt. Beide wegen vormen, het zij ten overvloede gezegd, geen tegenstelling. Het is ook wel het beste dat u die weg van meetaf bewandelt want dat geeft u onderweg moed en kracht, als uw zaak voortgang mag hebben. Hoe stonden Petrus en de apostelen niet moedig voor de Joodse raad en hoe heeft de Heere willen voorzien in hun noden. De Naam des Heeren alsmede Zijn zaak werden erdoor gediend.

Een ander droevig voorbeeld van de kerkelijke weg zien we in Kohlbrugge. Ik las pas nog een weergave van zijn onderhoud met de Hersteld Lutherse gemeente te Amsterdam. Volgens de verteller moet dat buitengewoon onheus toegegaan zijn. Hij kwam overal buiten te staan. Hij heeft vele jaren moeten leven als vergeten burger in Utrecht. Groot onrecht en smartelijk voor degene die het treft. Het is de weg van Johannes de Doper die viel onder het onrecht van Herodes. Het is de weg van Christus, Die door kerk en

wereld onschuldig veroordeeld werd. Hoevelen hebben niet troost mogen ontlenen aan de weg van Christus, Die Hij gaan moest. Ze hebben gemeenschap mogen oefenen met een vernederde Christus in het geloof dat ze eenmaal zouden mogen delen in Zijn verhoging.

In de dagen van de Afscheiding ging het niet anders toe; kerkelijke wegen waren bijna altijd hobbelig en gevaarlijk. Trouwens, ik behoef niet terug te gaan naar het verleden; ook nu beleven we processen en wandelen velen op de kerkelijke weg, maar ook nu is die weg voor velen bezaaid met mijnen en valstrikken.

Ook nu gebeurt het onder ons dat het gaat over het levenslot van ambtsdragers. Hun gehele toekomst hangt ervan af. Allen die erbij betrokken zijn, voelen de pijn van de zaak aan. Benijden hen niet die over dergelijke zaken zich kerkelijk moeten uitspreken. Als de teerling geworpen is, en het leven zijn loop herneemt, kan het best gebeuren wat pas nog iemand tegen me zei over een dergelijke persoonlijke uitspraak: het was toch eigenlijk niet nodig geweest dat deze maatregel werd genomen. Soms omdat de aanjagers van toen inmiddels met de noorderzon uit de gemeente vertrokken zijn.

Bewandelt u de kerkelijke weg? Dat behoort u wel te doen. We hebben als kerken en leden een roeping ten opzichte van elkaar. Ook dat is een aspect. U moet waarschuwen als er naar uw inzichten een verkeerde weg bewandeld wordt. Dat kan heilzaam zijn voor de toekomst van de kerk. We mogen ons daaraan niet onttrekken. Maar uiteindelijk kan het zo gaan worden, dat u die weg bewandeld hebt, terwijl u niet gevorderd bent. Ja, wat blijft er dan anders over dan kerkelijke ongehoorzaamheid? Het zou kunnen gebeuren dat u die collecte dus niet meer kunt houden. De kerk of het deputaatschap zou er dan goed aan doen een alternatief project voor te stellen. Want u kunt u niet zonder meer onttrekken aan de roeping om uw gaven ten nutte van anderen gewillig en met vreugde aan te wenden. Gaat het werkelijk tegen uw geweten in, dan zal de kerk daarvoor begrip moeten hebben. Maar natuurlijk, ik hoor u al zeggen dat het lang niet altijd mogelijk is om een verantwoorde weg te vinden. De praktijk van kerkelijk freewheelen gaat schering en inslag worden, in alle hoeken van de kerk. We concluderen dat eigenlijk het kerkverband onder druk staat. Niet zozeer bedoeld om een andere weg te zoeken of een andere kerk binnen te

gaan. Daar is vooralsnog weinig heil van te verwachten. Maar ik bedoel te zeggen: het kerkverband voorziet niet (meer) in uw vragen en noden. Dat moet de kerk ter harte gaan. En dat gaat het, we zeggen het met spijt en met schuldgevoel, ook weer niet altijd. Als de plons van de zware steen in de vijver is gehoord, sluit zich het water en over enkele minuten kan niemand meer zien dat er iets gebeurd is. Er liggen zodoende heel wat stenen misschien wel op de bodem, die beter maar als een steen op de maag konden drukken. Dat is tot schuld van de kerk. Dat is nog makkelijk gezegd. Maar we moeten eigenlijk zeggen: dat strekt tot mijn en uw schuld.

De geestelijke weg, die geen tegenstelling behoeft te zijn met de kerkelijke weg, ligt gelukkig open, zoals we hierboven aangaven. Tot die geestelijke weg behoort ook de veroortmoediging vanwege kerkelijke zaken die behandeld werden, maar die niet afgehandeld werden. Kerkelijke vergaderingen hebben het niet gemakkelijk. Pilatus is in dit opzicht een aangrijpende figuur op de lijdensweg van Christus. Hij kende meer hartzeer over het proces tegen de Heere Jezus dan de kerkelijk denkende hogepriester Kajafas. Hij heeft geworsteld met

de zaak van deze Rechtvaardige. Hij heeft getracht buiten de zaak te blijven. Maar hij stond voor die buitengewone beslissing: voor of tegen Jezus. U kent de afloop. Maar u en ik staan ook voor die zaak. Hopelijk heeft een levend geloof u mogen leiden op de weg der zaligheid. Maar afgezien daarvan, u staat telkens weer in allerlei kerkelijke en maatschappelijke zaken voor diezelfde keus. Het gaat in alles om de zaak en de Naam van Christus. Dat maakt het leven in kerk en wereld ernstig. Want eenmaal geldt het: "In d'acht'bre Godsvergaderingen, staat God als Richter der gedingen; Hij oordeelt over goed en kwaad in 't midden van der goden raad". En daar hebben we tenslotte allemaal mee te maken, nu en straks.

De toepassing: handel nooit tegen uw geweten in, ook niet als de kerk het anders beoordeelt. Laat u niet meenemen door de heersende overtuiging van iedereen. Dat geldt ook binnen de muren van onze eigen kerken. Gaat u ook niet opzij door een verkeerd gebruik van de kerkelijke weg. Roep, ook al roept u in de woestijn. De Heere oordeelt over goed en kwaad. Hij kent het hart!

P. Roos

DR. H.F. KOHLBRUGGE OP DE KANSEL VAN VIANEN, 150 JAAR GELEDEN (1)

"Gemeente Gods, vergaderd te Vianen, en gij allen die mij in dit uur hoort! Genade en vrede van Hem, die is en die was en die komt! Dit is de hoofdzakelijk waar alles op aankomt, dat het hart het goddelijke heeft ondervonden van deze liefdedaad dat God Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat wij door Hem het leven zouden hebben. Dat wij dit zingen of zeggen, zal ons niet zalig maken. Kunt gij allen die hier in de kerk zijt, het voor een alwetend God met vrijmoedigheid belijden: "Ja, zo is het, dat heeft ook mijn hart ondervonden!"? Daarop zal het toch aankomen in het uur van de dood, met het oog op de onherroepelijke eeuwigheid!"

Deze ernstige woorden klonken op de avond van de 29^e juni 1856 door de geheel gevulde ruimte van de historische Hervormde kerk van Vianen. Op de kansel stond een man die het tot voor kort niet had vermoed dat hij nog ooit op een Hervormde kansel zou staan. En dat terwijl hij al veel jaren tevoren geen andere wens had gehad.

Het was al 23 jaar geleden dat hij een boekje had uitgegeven dat hij de titel gegeven had: *Het lidmaatschap bij de Hervormde Gemeente hier te lande mij willekeurig belet*. En sindsdien was het niet anders geweest.

Het gaat om Hermann Friedrich Kohlbrugge. Hij is ontegenzeggelijk een van de grootste theologen van zijn eeuw geweest. Nadat het "den almachtigen God door Zijnen H. Geest behaagde", zo schrijft hij zelf ergens, "mij krachtdadig tot Zich te trekken en Zijnen Zoon in mij te openbaren", begon zijn weg van moeite en strijd, niet het minst door toedoen van de kerkelijke machthebbers van zijn dagen. Door geboorte en opvoeding was hij oorspronkelijk verbonden aan de Hersteld Evangelisch-lutherse kerk van Amsterdam. Als jong proponent had hij het gewaagd bezwaren in te dienen tegen de vrijzinnige prediking van de hoofdstedelijke ds. Uckerman. Het leidde tot Kohlbrugges afzetting in die kerk. Maar het leidde er tegelijkertijd toe dat toen hij probeerde zich aan te

sluiten bij de Hervormde kerk dat hem dat "op willekeurige wijze" werd belet. Alle krachten en machten werden ingezet om de inmiddels tot doctor in de theologie gepromoveerde begaafde en Godvrezende jongeman buiten de vaderlandse kerk en zeker buiten het ambt te houden. De president van het Noord-Hollands kerkbestuur, ds. J. van Slogteren, had hem "het uitvaagsel van de Lutherse kerk" genoemd en hem toegevoegd: "Mijnheer!, wij moeten rust hebben in onze kerk, rust moeten wij hebben!!"

Beproeving

Vele jaren heeft dr. Kohlbrugge op een eigen gemeente moeten wachten. "De Heere leidt Zijn heiligen wonderbaar", zo lezen we in menige preek van zijn hand. Het is de weergave van zijn eigen ervaring. Een weg van beproeving, die tegelijkertijd een weg van loutering is geweest. "Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten en uw wegen zijn niet Mijn wegen", deed ooit de Heere horen door de profeet Jesaja. De weg van Kohlbrugge is er een voorbeeld van. Altijd ging het anders dan hij zelf had gedacht. Maar toen er helemaal geen zicht meer op was, toen ontving hij een eigen gemeente. Niet in zijn eigen land, maar in Duitsland. In Elberfeld, nabij het Duitse Wuppertal. En – opmerkelijk..., niet een gemeente behorende bij de 'vaderlandse' Duitse kerk, maar een afgescheiden gemeente, de Niederländisch-Reformierte Gemeinde van Elberfeld. In mei 1848 werd hij aan haar verbonden, onder handoplegging door de ouderlingen van de gemeente. Omdat er geen predikant te vinden was die hem in het ambt wilde bevestigen.

In het jaar 1856 stond Kohlbrugge dus al acht jaar in die gemeente. En nog steeds was de deur naar een Hervormde kansel in Nederland op slot. Bij tijden deden vrienden in zijn oude vaderland voor hem hun best om hier verandering in te krijgen. Er zou toch zeker wel een enkele predikant zijn die zijn Elberfeldse collega eens voor een predikbeurt wilde uitnodigen?! Zelfs de minister voor Eredienst, mr. Hugo baron van Zuylen van Nijevelt, een goede bekende van mr. G. Groen van Prinsterer, en zelfs koning Willem III werden bij deze pogingen betrokken. Maar niets mocht baten. De predikanten durfden niet en de autoriteiten wilden niet. Zo was de situatie tot in het jaar 1856. De deur naar de Nederlandse Hervormde kerk zou wel voor immer voor dr. Kohlbrugge gesloten blijven.

Sigaren

Maar plotseling kwam er een kentering in deze situatie. In Vianen woonde Kohlbrugges oudste zoon Gerit. Deze was sinds enkele maanden getrouwd met Mathilde baronesse von Bode, een gevoelige en kordate jonge vrouw. Op een zekere dag nam zij contact op met haar dominee, de oude ds. G. van Duijl. Ze wist hem te overtuigen van het grote onrecht dat haar schoonvader werd aangedaan. Ze vertelde van diens verlangen dat hem nog eens recht zou worden gedaan door te worden toegelaten op een Hervormde kansel in Nederland. Het was deze predikant, niet eens een speciale geestverwant van Kohlbrugge, die erin toestemde. "Mathilde zal daarop dan wel zoiets gezegd hebben als: als u het doet, krijgt u van mij een kistje fijne sigaren! Want toen Kohlbrugge zich met zijn dochter reisvaardig maakte om naar Vianen te gaan, schreef hij aan zijn vriend Bossevain, dat hij voor hem een kistje sigaren van 200 of 250 stuks bij Hajenius op de Vijgendam (tegenwoordig op het Rokin) moest kopen en meebrengen naar Vianen als hij kwam om de dienst bij te wonen, om de belofte van Mathilde gestand te doen" (mededeling van dr. K. Groot).

Zo gebeurde het dat Kohlbrugge in de avonddienst van zondag 29 juni 1856 voorging in het oude kerkgebouw van Vianen. De kerk was overvol. Zelf schreef Kohlbrugge later over deze dienst dat hij "op de kansel heel rustig (was) en het was alsof ik mijn leven lang voor mijn volk gepreikt had. Ik had geen herinneringen, dat wil zeggen: ik werd niet geplaagd door herinneringen van vroeger. Ik preekte over Genesis 3. Na de preek, die bijna twee uren duurde, waren allen als verslagen, toen ik het 'amen' sprak. Aan de voet van de kansel stonden twee predikanten en de hele kerkenraad, toen ik de kansel verliet. De oude dominee hield een korte toespraak, die ik kort heb beantwoord en ontroerd drukten allen mij de hand."

Het is nadien nog een flink aantal keren gebeurd dat Kohlbrugge in Nederland voorging op een Hervormde kansel. Zo preekte hij behalve in Vianen ook in Losdrecht, in Hilversum, in Bleskensgraaf en in de Utrechtse Domkerk. Op uitnodiging van dr. A. Kuyper ging hij voor in de Zuiderkerk te Amsterdam. Ja, zelfs kreeg hij in 1865 een beroep van de gemeente van Zoutelande. "Nu zie ik", zo reageerde hij bewogen, "dat God trouw houdt. Want toen in de tijd van mijn

vervolging men mij raadde aan de Afscheiding deel te nemen, zei ik: God zal mij recht doen, al was het in het kleinste dorpje aan de zee." Wel bedankte hij voor het beroep. Hij wist zijn plaats temidden van zijn mensen in Elberfeld.

Herinnering

De gegevens van dit artikel ontleen ik voor een deel aan een recente publicatie in het landelijke kerkblad *Ecclesia*, het orgaan van de stichting Vrienden van Kohlbrugge. Op 13 mei jongstleden hield de gelijknamige vriendenkring, waartoe ik mezelf ook graag reken, haar jaarlijkse conferentie, dit keer (u raadt het!) in de oude kerk van Vianen. Bij die gelegenheid hield ds. L.J. Geluk, emeritus-predikant te Rotterdam, een boeiend referaat onder de titel '*Dr. H.F. Kohlbrugge eindelijk toch op een Hervormde kansel*'. Welnu, het is die voordracht die in het nummer van 22 juli 2006 van *Ecclesia* is afgedrukt. Zo worden deze oude gebeurtenissen in die kerkelijk-roerige 19^e eeuw weer eens aan de vergetelheid ontrukkt.

Waar dient het allemaal voor? Ds. Geluk trekt aan het slot kort enkele lijnen ter 'toepassing'. Zo wijst hij op het beproefde leven van deze begenadigde prediker. Zou de vrucht op zijn arbeid niet op enige wijze iets te maken hebben met deze weg van beproeving?, zo vraagt hij voorzichtig. Een andere lijn is die naar het heden, naar de kerkelijke situatie van nu. Ik denk dat de stelling van ds. Geluk terecht is, wanneer hij als zijn mening geeft dat "de kerkelijke toestand in Nederland thans droeviger is dan in Kohlbrugges dagen." Het zijn opmerkingen die tot bezinning willen stimuleren.

Daarop ga ik nu niet verder in. Ook niet op de verhouding van Kohlbrugge tot het kerkelijke leven van zijn dagen. Misschien fronste u al lezend enigszins de wenkbrauwen en vond u de drang van Kohlbrugge tot de Hervormde kansels wel wat overdreven. Waarom heeft hij zich in zijn dagen niet bij de kerken van de Afscheiding gevoegd?, zo is uw vraag misschien. Dan had hij in Nederland een gewaardeerde plaats gekregen. We weten dat Kohlbrugge dat pertinent niet wilde. Bekend is zijn uiterst scherpe antwoord aan ds. Brummelkamp op diens uitnodiging om zich bij hen te voegen. Maar ook dat thema mijd ik nu.

Ik wil me vooral richten op zijn preek in Vianen. Graag wil ik met u in enkele artikelen eens luisteren naar de inhoud van die preek. Daarover dus de volgende keer Deo volente. Aan het begin van dit artikel gaf ik u al

een klein voorschot. Ik wijs tenslotte nog op twee publicaties. Allereerst het genoemde blad *Ecclesia*. Orgaan van de Stichting Vrienden van dr. H.F. Kohlbrugge. Verschijnt zaterdags om de veertien dagen. Abonnementprijs: € 19,50 per jaar. Administratie: telefoon 0529 - 456729. Internet-adres: www.ecclesianet.nl.

VRAGENRUBRIEK

Oude bijbels

Er liggen weer wat vragen op een antwoord te wachten! Vandaag zal ik proberen in te gaan op de vraag hoe we het beste met uit- en stukgelezen bijbels kunnen handelen. Weggooien in de vuilnisbak? Begraven in de tuin? Gewoon bewaren in de boekenkast? Inderdaad kan het voor ons een vraag zijn wat te doen met een oude bijbel. Het gaat immers niet om een gewoon boek. De bijbel is het onfeilbare Woord van God, waardoor Hij spreekt en Zichzelf openbaart. Door het wonderwerk van de Heilige Geest leer ik uit het boek der boeken de Heere kennen, mijzelf en de Zaligmaker van zondaren. Het Woord van God is een lamp voor de voet en een licht op het pad op de pelgrimsreis naar Sion.

Uit eerbied voor Gods Woord passen wij er bijvoorbeeld voor op met een bijbel te smijten, of er een stapel andere boeken bovenop te leggen. Dat is de ene kant. De andere kant is dat wij van het boek op zich geen relikwie mogen maken. Als de bijbel versleten is, kunnen we een nieuwe kopen. Wat een voorrecht toch! Als we de oude opruimen is dat op zichzelf geen heiligheidsschennis. Een nieuwe bijbel ongelezen laten liggen is erger.

Ik kan me echter voorstellen dat u het niet over u kunt krijgen om de bijbel in de vuilcontainer te gooien. U hebt bijvoorbeeld rijke, onvergetelijke ogenblikken gehad, bij het lezen van dat bewuste exemplaar. Of u hebt er een emotionele band mee, omdat het bijvoorbeeld de bijbel van uw ouders was. In dergelijke gevallen zit u waarschijnlijk niet met de vraag wat ermee te doen bij ouderdom. Dan wilt u die bijbel gewoon bewaren, al leest u er niet meer in.

Een oude bijbel hoeft u niet persé in de vuilbak te deponeren. Begraven dan? Ik heb wel gehoord van mensen die een oude bijbel in hun achtertuin begroeven. Men koos daarvoor omdat ze zelfs de gedachte niet konden verdragen dat hun bijbel op de grote vuil-

Vervolgens op een uitgaaf van de desbetreffende preek. *Dr. H.F. Kohlbrugge, Genesis 3 voor de gemeente uitgelegd. Opnieuw bewerkt en ingeleid door ds. D. van Heyst. Kohlbrugge-reeks nr. 1. Paperback. 84 pag. Uitgeverij Boekencentrum te 's-Gravenhage, 1986.*

J.M.J. Kieviet

nisbelt terecht kwam en verbrand zou worden. Daarom zal ik er weinig van zeggen. Maar we moeten wel nuchter blijven. Want in de grond ligt zo'n bijbel immers ook maar te verrotten.

Ik zal proberen u een weg te wijzen die uitnemender is. Want onder Gods onmisbare zegen kunnen oude bijbels mogelijk nog nuttig zijn. Dan denk ik niet alleen aan uw eigen bijbel of bijbeltje, die aan vervanging toe is, maar ook aan de stapels die er in stoffige kerkkasten of op donkere kerkzolders liggen. Haal die tevoorschijn en stof ze af. Ze kunnen misschien wel opnieuw ingebonden worden; aan het uiterlijk kan al gauw iets gedaan worden. Dat kost natuurlijk wel geld, maar dat hebben kerkenraden en trouwe bijbellezers er graag voor over.

De opgeknapte bijbels kunnen daarna weggegeven worden aan bijvoorbeeld evangelisten ten behoeve van hun evangelisatiewerk. Een goeie evangelist geeft graag een bijbel weg. U kunt uw kinderen een opgeknapte bijbel geven, voor op hun slaapkamer, of om mee te kunnen lezen aan tafel. U kunt ook een exemplaar van een opgeknapte zakbijbeltje neerleggen in de wachtkamer van het ziekenhuis. U kunt een collega, een buurman ook een bijbel geven; met enige vindingrijkheid kunt u ver komen.

Maar een bijbel kan ook niet meer te restaureren zijn. Er worden misschien bladen gemist. Wat dan? Ook dan moet u niet gelijk aan weggooien denken. Is het evangelie naar Johannes - om maar wat te noemen - compleet en is het nog toonbaar? Maak dat dan los uit de bijbel, voeg alles netjes bij elkaar en u hebt iets om weg te kunnen geven of om op te kunnen sturen naar die of gene. Vergeet echter nooit de Heere in al deze dingen om Zijn zegen te vragen. Vraag of Hij iemand op uw weg wil plaatsen aan wie u een bijbel zou kunnen weggeven. Want het behaagt de Heere door Zijn Woord en door Zijn Geest zalig te maken die geloven.

Ik zal u vertellen wat ik een jaar of wat geleden meemaakte. Ik reisde per bus naar Den Haag. Bijna voorin de bus zat een jongen, met zijn gezicht naar de overige passagiers toe. Hij zat te lezen en ik zag in één ogenblik dat het de bijbel was. Ik wilde eerst naar hem toe gaan, maar ik bedacht me. Eens kijken wat er gebeurt. En ja hoor, we waren Katwijk nog niet uit of een dame die schuin tegenover hem zat, vroeg: wat lees je daar? Als het een sexboekje was geweest had ze die vraag waarschijnlijk niet gesteld. De bijbel, antwoordde de jongen. Een stortvloed van woorden brak los bij de dame, die alles wat met kerk en godsdienst te maken had op dat moment meende te moeten bekritisieren. De jongen liet haar begaan, wat ik prachtig vond. Maar toen kwam de vraag: waarom lees jij de bijbel? Het eenvoudige antwoord van mijn jonge vriend was: Ik houd van de bijbel mevrouw, ik kan niet zonder. Wat hij verder wilde zeggen, werd door een nieuwe woordenvloed overspoeld, waarin het ging over de ellende die de godsdienst in de wereld had gebracht. De jongen bleef de rust zelve en zei dat de bijbel hem gelukkig maakte. Toen hij uit moest stappen en zijn bijbeltje aan de vrouw aanbood, werd die bits geweigerd. Ik stapte ook uit en maakte even een praatje met hem. Hij zei dat hij het meer deed zo, in bus en trein, en dat hij meerdere malen een bijbel aan medepassagiers was kwijt geraakt. Ik vertel u dit verhaal, omdat het wellicht een idee voor u is!

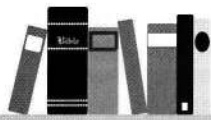
K. Hoefnagel

TWEE BIJZONDERE CURSUSSEN

In de oude Hanzestad Elburg worden komende herfst en winter D.V. twee bijzondere cursussen georganiseerd. Bij cursus I zal het onderwerp "Kerkmuziek" in de ruimste zin des woords en in alle facetten behandeld worden door verschillende deskundigen terwijl in cursus II diverse belangrijke orgelcomponisten nader behandeld worden. Een uitvoerige en informatieve aanmeldingsfolder wordt u gaarne toegezonden door de cursusleider dhr. Maarten Sijbel, Wildemaetstraat 43, 8081 AH Elburg, tel. 0525- 681486 of email: m.sijbel@hetnet.nl.

ORGELEXPOSITIE

Tot en met zaterdag 9 september 2006 is in de Bovenkerk te Kampen de bijzondere orgelexpositie "De Orgelkunst van de Nederlandse Hanzesteden" te bezichtigen. M.u.v. zondagen is deze expositie dagelijks te bezichtigen.

BOEKBESPREKINGEN

Ds. W. Silfhout, *Eerst de Jood en ook de Griek, gebonden, 140 blz., € 13,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1965-x*. De ondertitel van dit leeswaardige boek luidt: "De kerk in de plaats van Israël?" Het gaat over de zogenaamde vervangingsleer. Nagegaan wordt hoe daar in de loop van de kerkgeschiedenis over gedacht is, waar deze gedachten vandaan komen, hoe dit was in de Middeleeuwen, in de tijd van de Reformatie, in het Puritanisme en in de Nadere Reformatie. We geven de conclusie weer zoals we die lezen op blz. 125 en 126: "We hebben gezien dat er enerzijds teksten zijn die schijnen te wijzen op vervanging. Ik heb geschreven: schijnen te wijzen. Want als we deze teksten nagaan, dan blijkt dat het vooral gaat om Schriftgedeelten die willen benadrukken dat het heil ook is voor de heidenen. De middelemuur des afscheidsels is verbroken. Die ook geen ruimte laten voor een rechtvaardigheid door de werken, maar door het geloof alleen. De uiterlijke besnijdenis doet geen nut. Het gaat om de besnijdenis des harten. Dat we uit de bloedtekst (Matth. 27:25) mogen concluderen dat het Joodse volk door te roepen: 'Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen' zijn bestaan als volk des Heeren heeft prijs gegeven, is een conclusie die ik niet voor mijn rekening zou durven nemen.

In het algemeen kan gezegd worden dat als we uit deze teksten concluderen dat de kerk Israël heeft vervangen, we er meer in lezen dan er staat.

Anderzijds zijn er vele teksten aan te wijzen die wijzen op blijvende beloften voor het Joodse volk. De ene Schriftplaats is daar duidelijker in dan de andere. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de wijze waarop ik naar deze Schriftplaatsen heb gekeken, mede beïnvloed is door mijn ervaringen als deputaat voor Israël. Mede daardoor is er een betrekking op het oude bonds-

volk in mijn hart. Toch meen ik dat bij alle subjectiviteit die eigen is aan de verklaring en uitlegging van teksten die met de plaats van Israël in het heilshandelen van God te maken hebben, we er niet omheen kunnen dat de gegevens uit het Nieuwe Testament duidelijk maken dat Israël voor God niet heeft afgedaan. Er is een rest. De beloften van God zijn onberouwelijk. De Joden blijven de beminden om der vaderen wil. Paulus blijft ze natuurlijke takken noemen (Rom. 11:24). Hoe en wanneer de onveranderlijke beloften van God voor het oude bondsvolk zullen worden vervuld, moeten we maar aan de Heere overlaten. Zijn raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen. Maar er is verwachting voor de nakomelingen van de Joden. Dat zal ook tot welzijn zijn voor de kerk uit de heidenen. Israël blijft de eerstgeborene." In het boekje wordt ook nog over de besnijdenis, de sabbat en de joodse feesten gesproken. We lezen op blz. 128 dat zij die de kinderdoop verwerpen de eenheid tussen Oude en Nieuwe testament te kort doen. De betekenis en de inhoud van de besnijdenis bestaan voort in het sacrament van de doop. Op blz. 131 wordt een uitspraak van ds. C. Neele aangehaald die luidt: "Als de noodzakelijke kennis van Christus in de Evangelieverkondiging centraal mag staan, zal het ook duidelijk zijn (of worden) dat Joodse gebruiken totaal ongenoegzaam zijn tot de zaligheid. Uiteindelijk zal er in de Joods-christelijke gemeenten geen plaats kunnen zijn voor Joodse ceremoniën." Wat de sabbat betreft wordt duidelijk gesteld op blz. 131 dat de Heilige Geest het zo heeft geleid dat de christelijke gemeente de eerste dag van de week mag vieren als de opstandingsdag van Christus. Op blz. 135 lezen we dat de mens niet zalig wordt door het onderhouden van de Thora, maar wel door het werk van Christus. Het boek besluit met de oproep tot gebed voor de bekering der joden. Onderstreept wordt dat Gods vinger de geschiedenis schrijft. We lezen dat op blz. 140: "Ook de geschiedenis van Israël. De volheid der heidenen zal komen, ook de volheid van Israël, in al degenen die liggen onder het zegel van Goddelijke verkiezing. Het zal eenmaal zijn een grote schare die niemand tellen kan. Dan zal de verborgenheid ontsluit worden hoe God Zijn beloften waar heeft gemaakt, die Hij Zijn Knecht heeft gegeven: 'Het is Mij te gering, dat Gij Mij een Knecht zoudt zijn om op te richten de stammen van Jakob, en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb U ook gegeven tot een Licht der

heidenen, om Mijn Heil te zijn tot aan het einde der aarde.' (Jes. 49:6).

Prof. Dr. A. de Reuver, Alle dingen zijn gereed, paperback, 95 blz.

€ 7,50, Uitgeverij Groen, Heerenveen, ISBN 90-5829-565-6. De auteur is bijzonder hoogleraar vanwege de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk en doceert gereformeerde godgeleerdheid aan de theologische faculteit van de Universiteit Utrecht. Dit boekje is het vijfde deel in een serie publicaties van hogeschool Driestar educatief in samenwerking met uitgeverij Groen. In het nu verschenen deel geeft de auteur in korte trekken de opvattingen van Luther, Calvijn, Teellinck en Kohlbrugge weer over de avondmaalsviering.

Op blz. 25 lezen we dat Luther onderwijs geeft aan hen die last hebben van avondmaalsschroom. "Hoe moet het nu, zo vragen ze, als ik voel dat ik er niet geschikt voor ben? Luthers reactie is treffend. Zijn toon, die eerst op het bitse af was, wordt nu mild en tegemoetkomend. 'Dat is mijn aanvechting ook', zegt hij rondit. Wat hem nog altijd parten speelt is het levenspatroon onder het pausdom, waarin hij was opgegroeid. De mensen martelen zich af om zo geheel en al rein te worden dat God geen vlekje meer aantreft. Maar Luther heeft inmiddels leren inzien dat zo'n schroom die uit een gevoel van onwaardigheid voortkomt, een aanvechting behelst. En een aanvechting is wel ernstig, maar niet onoverkomelijk. Weliswaar is het de opzet van de duivel om ons ook via deze aanvechting de toegang tot de Tafel te versperren, maar het is Christus Die ons in die aanvechting tegemoet treedt en ons de toegang vrijgeeft. Wat Luther in deze passage bedoelt, is niets anders dan onze blik, hoe aangevochten we ook zijn, op Christus te richten." Op blz. 33 lezen we "Deze zondekennis is evenwel geen voorwaarde waaraan wij zelf moeten voldoen, maar een vrucht van het ontdekkende Woord dat in geloof wordt bijgevalen. Aan de Tafel zijn we welkom zoals we zijn: zondaren voor God, die juist omdat ze zondaren zijn een schuilplaats vinden onder de vleugels van Christus' genade."

Over het standpunt van Calvijn lezen we op blz. 57: "Het avondmaal zullen we niet gebruiken zonder zelfbeproeving. Ze bestaat uit een mishagen in onszelf, vertrouwen op Christus en verlangen naar een geheiligd leven. De maaltijd is bestemd voor hulpbehoevenden. Brood en wijn zijn medicijn. De gezonden hebben er niets te

zoeken. Zieken zijn welkom. Omdat ieder christenmens zwak en onvolkomen blijft en het avondmaal tot versterking is gegeven, moeten we geen viering overslaan. Het geschil tussen Wittenberg en Zürich weet Calvijn te overstijgen. Met Zwingli stemt hij in dat Christus naar Zijn mensheid in de hemel is, en met Luther dat Christus in het avondmaal werkelijk aanwezig is. Zwingli's neiging om het avondmaal te reduceren tot een gedachtenis-maal deelt hij dus niet. Maar Luthers gevoelens dat Christus daar naar Zijn menselijke natuur aanwezig is deelt hij evenmin. Calvijn houdt het erop dat Christus in de hemel is, maar dat Hij door de verborgen werking van Zijn Geest de werkelijkheid van Zijn gebroken lichaam en vergoten bloed aan de Tafel waarachtig tegenwoordig stelt." Aangaande de gedachten van *Willem Teellinck* lezen we op blz. 79 het volgende: "De waardigheid om aan het avondmaal deel te nemen treft de gelovige niet aan bij zichzelf, maar mag hij buiten zichzelf in Christus zoeken, in de lokroep van de Gastheer. Het avondmaal is medicijn, niet voor sterken en gezonden, maar voor zwakkelingen en kleinmoedigen. De vrucht van de avondmaalsgang is viervoudig: de bevordering van de opwas in de genade, de verzekering van de vergeving der zonden, de vernieuwing van de gedachtenis aan Christus' lijden en sterven en de openlijke verkondiging van Zijn dood. Het benodigde brui-loftskleed bestaat in 'algemene' zin uit berouw, geloof en liefde, en ten opzichte van het avondmaal in 'bijzondere' zin uit kennis omtrent de betekenis van dit sacrament, verlangen naar het gebruik ervan en het voornemen om heilig voor God te leven. Opmerkelijk is dat deze gezindheid weliswaar voor een rechte viering is vereist, maar dat ze tijdens het avondmaalsgebruik wordt verdiept. Teellincks avondmaalsbeschouwing wordt gekenmerkt door een klemmend appèl tot zelfonderzoek, en door een even klemmend pleidooi om het avondmaal niet te mijden, maar te gebruiken."

Over het standpunt van *Kohlbrugge* lezen we op blz. 94 het volgende: "Aan het avondmaal weet Kohlbrugge het behoeftig geloof door de Heilige Geest onderhouden en versterkt in de gemeenschap met Christus en de medegelovigen. De Geest doet dit op twee manieren, die onafscheidelijk met elkaar verbonden zijn. Enerzijds door het beloftewoord dat bij de tekenen is gevoegd, anderzijds door de tekenen van brood en wijn zelf. Het nuttigen daarvan vergewist ons op zintuiglijke wijze van ons deelgenoot-

schap aan Christus. De zelfbeproeving cirkelt rond drie kernen: droefheid naar God, geloof in Christus en heiliging van het leven. Wie deze toetssteen aanlegt, stuit driemaal op eigen tekort en kan zijn toevlucht slechts zoeken bij Christus alleen. Aan de zelfbeproeving besteedt Kohlbrugge zorgvuldige aandacht. Het gaat hem om een waardige avondmaalsgang, waarbij de waardigheid hierop neerkomt dat ieder als een onwaardige in zichzelf zijn waardigheid compleet aan Christus ontleent. De vrijmoedigheid om aan de maaltijd deel te nemen bestaat uit het nochtansgeloof, dat aan Christus' nodiging en toestemming meer vertrouwen schenkt dan aan de tegenspraak van eigen hart. Evenals zijn doopleer vormt Kohlbrugges avondmaalsbeschouwing een exponent van zijn visie op de heilszekerheid. Deze berust geheel en al op het heil dat Christus eenmaal zonder ons maar vóór ons heeft volbracht." Aan het einde van het boekje, dat in kort bestek veel biedt, benadrukt de auteur de overeenstemming die er tussen de standpunten van de vier besproken personen bestaat.

C.H. Spurgeon, Elke dag een belofte, 377 blz., € 22,50, Uitgeverij De Bannier, Utrecht, ISBN 90-336-0586-4. Dit dagboek is een nieuwe uitgave van het vroegere dagboek "Het chequeboek van de bank des geloofs." De titel is veranderd omdat het beeld van de cheque niet meer bij onze tijd van pinpas en elektronische betalingen past. De tekst van de meditatie is opnieuw vertaald en waar nodig aangepast aan het hedendaags taalgebruik. Het boek behandelt 366 beloften van God. Ook met een schrikkeljaar is dus rekening gehouden. Spurgeon schrijft: "Een belofte van God kun je vergelijken met een cheque. Deze cheque wordt aan de gelovige gegeven met het doel om hem iets goeds te schenken. Zo'n cheque is niet bedoeld om te lezen en daarna zorgvuldig op te bergen. Je moet er iets mee doen. De belofte is realiteit. Je mag de cheque ondertekenen met je eigen naam en hem aan de Heere geven. Kom je in gelovig gebed bij de hemelse bank, dan ontvang je het beloofde bedrag. Soms meteen, soms pas later, maar God geeft altijd wat Hij belooft!" Enkele zaken uit dit dagboek willen we aan u doorgeven om u een indruk te geven van de inhoud van dit boek. Op 1 januari wordt Genesis 3:15 behandeld. "En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad;

Datzelf zal u de kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen." (Jammer dat de tekst in het dagboek bijna alle hoofdletters als kleine letters weergeeft). We lezen dan het volgende in het dagboek: "Voor jou bevat de belofte de voorzegging dat duivelse krachten je zullen treffen in je zondige natuur en dat zo je hiel vermorzeld zal worden. Maar je zult overwinnen in Christus, Die Zijn voet gezet heeft op de kop van de oude slang. Misschien moet je in de loop van dit jaar het eerste gedeelte van deze belofte leren, door de verleidingen van de duivel en de onvriendelijkheid van zijn 'zaad', de goddelozen. Zij kunnen je wel zo 'vermorzelen', dat je misschien mank zult lopen door een pijnlijke hiel. Maar houd je vast aan het tweede gedeelte van deze tekst. Dan zul je niet ontmoedigd worden. Verheug je door het geloof in de uiteindelijke overwinning in Christus Jezus, het Zaad van de vrouw." Op 5 januari worden enkele woorden uit Jesaja 41:10 over-dacht "Ik sterk u." We lezen dan: "In Zijn almacht kan God alles. Hij kan je kracht geven en Hij belooft dat Hij dat ook zal doen. Hij wil het voedsel voor je ziel en de gezondheid voor je hart zijn. Zo wil Hij je sterkte geven. Het is niet in woorden uit te drukken hoeveel kracht God aan mensen kan geven. Als God Zijn kracht geeft, dan staat menselijke zwakheid je niet langer in de weg." Op 10 april wordt vanuit Numeri 21:8 geschreven over de koperen slang: "De koperen slang werd niet opgeheven als een bezienswaardigheid om aangestaard te worden door gezonde mensen. Maar zij was speciaal bedoeld voor hen die 'gebeten' waren. Jezus stierf als een echte Zaligmaker voor echte zondaars. Of de beet een dronkaard van je gemaakt heeft of een dief of een onzedelijk of goddeloos mens, een blik op de grote Zaligmaker zal je genezen van deze ziektes. Ook zal het ervoor zorgen dat je in heiligheid en gemeenschap met God zult leven. Zie en leef!" Op 15 juli wordt geschreven over Matth. 5:4 "Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden." We lezen dan het volgende: "Door het tranendal kom je tot Sion. Je zou denken dat treuren en zalig zijn tegenover elkaar staan, maar de oneindig wijze Zaligmaker zet ze in deze zaligspreekning naast elkaar. Laat niemand scheiden wat Hij samengevoegd heeft. Treuren over de zonden – je eigen zonden en de zonden van anderen – is het zegel dat de Heere op Zijn getrouwen gezet heeft. Als de Geest van genade op het huis van David of op enig zeker huis is uitgegooten, zullen de bewoners treuren. Door

een heilig treuren ontvang je de beste zegeningen, zoals je door water van allerlei gemak voorzien wordt. Niet alleen zal de treurende op een dag in de toekomst zalig zijn, maar Christus spreekt hem zelfs nu al zalig." Op 10 november wordt geschreven over Psalm 121:3 "Hij zal uw voet niet laten wankelen." Dan lezen we: "De levensweg is als het reizen over de Alpen. Langs bergpaden ben je voortdurend blootgesteld aan het gevaar dat je voet uitglijdt. Waar de weg hoog is, kun je snel duizelig worden en dan glijden je voeten gemakkelijk uit. Er zijn plaatsen die zo glad zijn als een spiegel en andere die ruw zijn, met losliggende stenen. Als je tijdens je hele leven jezelf overeind kon houden en kon wandelen zonder te struikelen,

heb je de beste redenen om dankbaar te zijn. Door de valkuilen, strikken, zwakke knieën, vermoeide voeten en listige vijanden zou geen kind van God een uur staande blijven, als er geen trouwe liefde is die zijn voet niet zal laten wankelen." Op 31 december wordt geschreven over Psalm 73:24 "Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen." Het slot van deze meditatie luidt als volgt: "Spoedig zal het einde komen. Nog een paar jaar en ik moet uit deze wereld naar de Vader gaan. Mijn Heere zal dicht bij mijn bed staan. Hij zal me ontmoeten aan de hemelpoort. Hij zal me welkom heten in het heerlijke land. Ik zal geen vreemdeling in de hemel zijn. Mijn eigen God en Vader zal me opnemen in

Zijn eindeloze gelukzaligheid. ERE ZIJ AAN HEM, DIE ME HIER ZAL LEIDEN EN ME DAARNA IN HEERLIJKHEID ZAL OPNEMEN. AMEN." Achterin het dagboek, dat onder de liefhebbers van de geschriften van Spurgeon zijn weg wel zal vinden, is een tekstregister opgenomen.

Cees Pols, *Witter dan sneeuw, paperback, 99 blz. €11,90, Uitgeverij Frits Hardeman, Ede, ISBN 90-76430-37-3*. In dit boekje wordt onzes inziens op een verantwoorde wijze geschreven over het misbruik van een kind door een volwassene en wat dit later allemaal voor gevolgen heeft, bijzonder wanneer het kind in later jaren als volwassene de persoon die zich aan haar gegrepen heeft moet verplegen. Helaas komen deze zaken ook in onze gezindte voor. Alleen al daarom kan het goed zijn dit boek te lezen.

Bijeenkomst adoptiejongeren: D.V. 29 september 20.00 uur, Ger.Gem. Dordrecht, Mauritsweg 286. Mw. Bastiaanse presenteert haar geactualiseerde boek "Adoptie duurt een leven lang". Alle geadopteerde jongeren mét aanhang, zijn van harte welkom! Vragen? Bel of mail met Corianne Blom: 078-6933283, corianne_jakarta@hotmail.com

Bescherm joodse kinderen tegen terreur!

De christelijke stichting
"Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op Giro 419925 Bank 65.30.14.643
t.n.v. Vrienden van het Cheider- Veenendaal
Zie ook onze website www.cheidervrienden.nl

De Verrassing: Vakantie op Texel

Nu tot 25% last minute korting op week 34 en 35!

Vrijstaande bungalows

Rust en ruimte, in eigen sfeer,
alle jaargetijden,
ook deelweken mogelijk.

Wordt het een zomer-, najaar- of herfstvakantie?
Reserveer via 0222 31 83 91. Vraag naar de brochure of kijk op www.deverrassing.com

Nieuw op Texel

Jachthuis

Gehandicapten - vakantie - accommodaties

Twee luxe vakantiehuizen (onder 1 kap), 7 en 8 personen, compleet met: hoog/laag bedden, douche-brancard en tillift. Tevens voorzien van vaatwasser, magnetron, wasmachine en wasdroger. De woningen zijn in zomer 2006 gerenoveerd.

Prijzen tussen € 295,- en € 695,- per week!
incl. schoonmaakkosten, excl. toeristenbelasting
Reserveer direct via 0222 31 89 06

De Noorderhoeve
gehandicapten accommodaties

Harkebuurt 5-15 Oosterend - Texel - 0222 31 89 06
<http://www.denoorderhoeve.nl/jachthuis.pdf>

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard

Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten

Verzending door heel Nederland